

ЗОРНИЦА

СЕДМИЧЕНЪ ВЪСТНИКЪ.

Зорница ся издава всякой Петѣкъ. Цѣна-та за едикъ годинѣ е едно бѣло меджидіе и половина, а за шестъ мѣсѣца три четвѣрти отъ бѣло меджидіе. Спомоществованія-та трѣбва всякога да сѣ прѣдплатены и да сѣ испращатъ въ полиціѣ, въ грунѣ или въ пощенскы тилбры (пулове) Турскы, Иѣмскы, Прускы, Русскы или Францускы, на Редакторъ-тъ у Американъ Ханъ въ Цариградъ.

Година 1.

ЦАРИГРАДЪ, ПЕТЪКЪ, ЮЛІЙ 2, 1876.

Брой 27.

ИЗВѢСТІЕ.

Цѣна-та на «Зорницѣ» отъ 1-й Юлія до 31-й Декемврія ше е три четвѣрти отъ бѣло меджидіе, която може да ни сѣ проводи или въ грунѣ, или въ пощенскы тилбры (пулове). Писма-та до редакцій-тъ трѣбва да сѣ отправятъ до Американъ-ханъ. Редакцій-та.

КАКЪ СТАВА ЧЕЛОВѢКЪ ИСТИНЕНЪ ХРИСТИЯНИНЪ?

(Продълженіе.)

Въ послѣднѣ-тъ сѣ два броя докахмы отъ думы-тъ на самага Христа че человекъ не става истиненъ Християнинъ само по происхождение-то си отъ Християнскы народъ или отъ Християнскы прадѣды, или само чрѣзъ съображение-то си съ вѣщны-тъ обряды на Християнскъ-тъ Церквѣ. Тогава какъ става той истиненъ Християнинъ?

III. Человекъ става ли истиненъ Християнинъ само чрѣзъ изучаваніе-то на ученія-та на Християнскъ-тъ Церквѣ?

Християнска-та вѣра ся основава на ученія, които сѣ съдържатъ въ Вѣтхый-тъ и въ Новый-тъ Заветъ. Християнска-та Церква ся е трудила да истълкува тѣзи ученія и да ги тури въ едикъ богословскъ системѣ, така щото всяко Християнско вѣроисповѣданіе има свои-тъ си догмы, катихизисы и символы. Въпросъ-тъ, който разглеждамы, не е до колко тѣзи различни Катихизисы и символы сѣ съгласуватъ съ Слово-то Божіе. Този въпросъ, наистинѣ, е твърдѣ важенъ, и всякой трѣба да испита съ вниманіе до колко догмы-тъ на негово-то вѣроисповѣданіе сѣ съгласуватъ съ Слово-то Божіе, защото ако тѣ не сѣ съгласуватъ съ него, тогава колкото добръ и да ги изучава, той не става съ това истиненъ ученикъ Христовъ. Въпросъ-тъ, обаче, кѣмъ който ный искамы да обърнемъ вниманіе-то на читатели-тъ си е този: Человекъ става ли истиненъ Християнинъ само чрѣзъ изучаваніе-то на догмы-тъ или на ученія-та на Християнскъ-тъ Церквѣ, даже тогава когато тѣзи догмы сѣ съгласуватъ точно съ ученія-та на Христа?

Ученія-та на Св. Писаніе сѣ наистинѣ отъ голѣмъ важность, и знаяше-то поне на по-главны-тъ отъ тѣхъ е необходимо за спасеніе-то ни. Св. Писаніе ни открыва Създателъ-тъ, Съхранитель-тъ и Управитель-тъ на свѣтъ-тъ. То ни открыва естество-то му, свойства-та му и воля-тъ му относительно за насъ. То ни открыва грѣшно-то, окаянно-то и изгубено-то състояние на человекъ-тъ, още и Божественный-тъ Спаситель чрѣзъ когото

грѣхове-тъ нмѣ можѣтъ да сѣ простятъ и вѣченъ животъ да сѣ получи. То обявява безсмертіе-то на души-тъ, и открыва какъ тя може да избѣгне отъ вѣчнѣ-тъ мѣка и да наслади вѣчно-то блаженство. Явно е че колкото полезны и да бѣдѣтъ научны-тъ и философически-тъ системы, които человекъ-тъ сѣ открыва и изложилъ, тѣ сѣ безкрайно по-малко драгоценны отъ колкото истинны-тъ, които самъ Богъ ни е открылъ относительно до вѣчны-тъ ни интересы. Прочее ный трѣбва да ги приедемъ съ искрення признательность, да внимаваме въ тѣхъ старательно, и да сѣ трудимъ до колкото ни позволяватъ силы-тъ ни да ги изучимъ добръ. Пастыри-тъ трѣбва да сѣ наслаждаватъ да тълкуватъ тѣзи драгоценны истинны на стада-та си, учители-тъ трѣбва съ усердіе да изясняватъ тѣзи божественны начала на ученицы-тъ си, и родители-тъ трѣбва да сѣ стараѣтъ съ търпѣніе да ги впечатлятъ въ умове-тъ на чада-та си. Ако всичко това и да е така, ный пакъ пытамы да ли едно просто изучаваніе на катихизисы-тъ и на символы-тъ на Церквѣ-тъ или даже и на само-то Слово Божіе прави человекъ истиненъ Християнинъ? Ясно е че человекъ не може да стане Християнинъ безъ да научи главны-тъ Евангелскы ученія, и за това както казахмы по-прѣди, тѣ трѣбва да сѣ научятъ. Но това достаточнѣ ли е? Нѣма ли иѣщо друго още нужно за да може человекъ да стане Християнинъ?

Ный можемъ да уподобимъ Св. Писаніе на едикъ лѣкарскъ книгѣ, който описва болести-тъ на болны-тъ, и приписва лѣкове-тъ, чрѣзъ които тѣ може да сѣ исцѣлятъ. Но едно просто изучаваніе на лѣкарскы книгы ше изълкува ли болны-тъ? Само знаяне-то нмѣ не ше помогне никакъ на болны-тъ, ако тѣ не сѣ съображаватъ съ наставленія-та нмѣ. Болны-тъ може да изучатъ всичко за лѣкове-тъ, качества-та нмѣ и цѣлители-тъ нмѣ силѣ, тѣ може да приемятъ всичко, което е писано за тѣхъ, тѣ може да ги похваляватъ и даже да ги прѣпорѣчватъ на други, но ако тѣ сами-тъ не ги употребяватъ, какъ можѣтъ тѣ да сѣ ползуютъ отъ тѣхъ? Такоже человекъ-тъ може да изучатъ всичко, което Богъ утвърдява за тѣхны-тъ болки и умирающы души, тѣ може да славятъ средства-та, които той е опрѣдѣлилъ за духовно-то нмѣ исцѣленіе, но ако тѣ сами-тъ не сѣ съображаватъ съ наставленія-та му, тѣ никакъ не ше сѣ ползуютъ отъ тѣхъ.

Какъ сѣ изълкувахъ Израйляни-тъ, които бѣхъ ухапани отъ горители-тъ змиѣ? Бѣше ли просто отъ знаяне-то нмѣ че имаше една мѣдна змиѣ, издигната въ станъ-тъ? Не, никакъ; то бѣ необходимо щото тѣ сѣ върѣхъ да гледатъ на неѣ. Книжници-тъ и Фарис-

сеи-тъ знаяхъ твърдѣ добръ какво бѣ писано въ законъ-тъ и въ пророчества-та, защото тѣ ги учахъ отъ младость-тъ си, но тѣ не станѣхъ само чрѣзъ това знаяне истинны чада Божіи.

Ап. Павелъ е казалъ: «И ако имамъ пророчество, и знаѣмъ вси-тъ тайны, и всяко знаяне, и ако имамъ вси-тъ вѣрѣж, щото и горы да прѣмѣстятъ, а любовь нѣмамъ, нищо не съмъ.» 1 Кор. 13; 2. Ап. Іаковъ е казалъ че оиѣзи, които не сѣ правили нищо друго освѣнъ да слушатъ Слово-то, изъгнани сѣ ся, Іак. 1; 22, 25. Сѣщо-то ученіе ся памира въ Рим. гл. 2, дѣто е писано че не слушатели-тъ на законъ-тъ сѣ праведни прѣдъ Бога, но испълнители-тъ на законъ-тъ ше бѣдѣтъ оправдани. Самъ Спаситель нмѣ е казалъ, че оиѣзи ше сѣ осѣдятъ най-строга, които сѣ знаяли Господи-тъ воля, а пакъ не сѣ ѣмъ испълнили.

Очевидно е отъ думы-тъ на Христа и на Апостолы-тъ, че ный можемъ да изучимъ ученія-та на Християнскъ-тъ Церквѣ, да ги изложимъ съ голѣмо искусство и да въпроповѣдамы съ голѣмо краснорѣчіе безъ да бѣдемъ истинны чада Божіи. Ный можемъ да бѣдемъ дълбоки Богословцы безъ да бѣдемъ смиренни и истинни Християни.

НАУКА-ТА ОПРОВЕРГАВА ЛИ ЕВАНГЕЛИЕ-ТО?

Що е наука? Наука е систематично знаяне, или знаяне подложено на едикъ системѣ. Знаяне безъ наукъ може да бѣде; но наука безъ знаяне не може. Всякая истинна наука е основана не върху человекъскы мнѣнія или догатки, но върху извѣстно познаніе на оноа което съществува. Догатки и теоріи може да има, но ако тѣзи теоріи не сѣ основаны върху извѣстны фактове, тѣ не влизатъ въ истиннѣ-тъ наукъ. Учени человекъци можѣтъ да правятъ въззрѣнія, но тѣхны-тъ въззрѣнія не сѣ наука. Тѣ може да ги водятъ къмъ наукъ или да ги отдалечатъ отъ неѣ. Всякая истинна наука е основана върху извѣстны наблюденія и извѣстны свѣдѣнія, и трѣбва да сѣ поддържа чрѣзъ достаточны доказательства.

Цѣль-та на наукъ-тъ е да изясни, до колкото е възможно, вси-тъ явленія и вси-тъ фактове; и зато-ва тя не ся ограничава само въ единъ видъ прѣдмѣты или въ единъ видъ явленія, но ся занимава съ вси-тъ видове явленія, и колкото прѣдмѣты има, които можѣтъ да сѣ изслѣдватъ, толкова науки можѣтъ да бѣдѣтъ; науки-тъ, обаче, вобще ся дѣлятъ на четири общы классове: (1) наука-та на вещество-то, поѣкога наречена естествена наука, която ся занимава съ вещественный-тъ свѣтъ и тъл-

кува явления-та и законы-тъ му; (2) наука-та на умъ-тъ, поѣкога наречена умственна философія, която тълкува явления-та и законы-тъ на человекъскый-тъ умъ; (3) наука-та на нравственность-тъ, поѣкога наречена нравственна философія, която изслѣдва нравственны-тъ начала на человекъско-то естество и тълкува нравственны-тъ законы, на които то е подчинено; и (4) наука-та на Божество-то, поѣкога наречена богословіе, която испытва вси-тъ явленія и откровенія Божіи. Понеже Библия-та е главный-тъ источникъ отъ дѣто произлази знаяне-то, върху което тѣзи послѣдны наука е основана, богословіе-то е тълкователь-тъ на Библиѣ-тъ.

Главный-тъ въпросъ за насъ да рѣшимъ не е да ли тѣзи разны науки си противорѣчатъ една на другъ, защото тѣ вси-тъ сѣ человекъскы тълкованія и сѣдователно погрѣшны; но да ли самы-тъ нѣща, на които тѣзи науки сѣ тълкованія-та, си противорѣчатъ едно на друго, т. е. да ли подтвърдени-тъ фактове и закони на природъ-тъ противорѣчатъ на Библиѣ-тъ.

I. Нека испытамы най-напрѣдъ да ли едно право тълкованіе на естество-то и на законы-тъ на человекъскый-тъ умъ, т. е. да ли една истинна умственна философія, опровергава право-то тълкованіе на Библиѣ-тъ?

Какъ бы могло това да стане? Ако Библия-та и умственна-та философія да бѣхъ ся занимавали съ сѣщи-тъ прѣдмѣты, то прѣдположимо е че тѣ можѣхъ да си противорѣчатъ на изложенія-та една на другъ. Но това не е така. Библия-та не е умственна философія, и нищо приима нищо отхвърля разны-тъ и теоріи. Библия-та не разлага человекъскый-тъ умъ, нищо расподѣля силы-тъ му, нищо пакъ опрѣдѣля законы-тъ на дѣйствиѣ-та нмѣ, споредъ както прави умственна-та философія. Тя обявява просто че человекъ е былъ създаденъ съ едно разумно и нравственно естество, че това естество ся е развратило чрѣзъ грѣхъ-тъ, и че има избавленіе отъ грѣхъ-тъ само чрѣзъ единъ божественъ Спаситель. Какъ може умственна-та философія да опровергава тѣзи нравственны и духовны ученія на Библиѣ-тъ? Понеже умственна-та философія ся занимава съ единъ классъ прѣдмѣты, а Библия-та ся занимава съ другъ классъ, какъ бы можали тѣ да си противорѣчатъ една на другъ? Само единъ начинъ има по който това е възможно. Понеже умственна-та наука ся занимава съ естество-то на человекъскый-тъ умъ, ако тя можаше да докаже че ученія-та на Библиѣ-тъ сѣ тѣй противны на само-то естество на умъ-тъ, щото не е възможно да сѣ прииматъ никакъ отъ человекъ-тъ, то тя бы опровергала Библиѣ-тъ. Ако тя

може да докаже че човекът е бил тий създаден и умът му подчинен на такива закони, щото да не може да първа ученията на Библията, тогава тя би имала право да заключи че Библията не е произлязла от Оногова, който е създаде умът.

Но какъ може да се докаже че ученията на Библията сж противни на само-то естество на човеческий-тъ умъ? Тъ може да сж противни на мнѣния-та и даже на убѣждения-та на много умове; но не можеят да заключимъ само отъ това че тѣ сж противни на естество-то на човеческий-тъ умъ. Повече-то отъ учения-та върху всички-тъ прѣдмѣты, които сега сж прѣтети за истинни, нѣкога сж были противни на убѣждения-та на повече-то човѣци. История-та на науки-тъ доказва че нѣкои учения може да бѣдѣтъ противни на мнѣния-та на милиони умове безъ да сж противни на само-то естество на човеческий-тъ умъ.

Още, нѣкои учения може да сж чудесни и таинствени и да надминуватъ сили-тъ на човеческий-тъ умъ, щото да не може да ги проумѣе напълно, безъ да сж противни на само-то му естество. Много отъ учения-та за веществени-тъ свѣтъ сж таинствени. Кое прави сърдце-то да тупа? Кое прави сокътъ да възлиза отъ корень-тъ до най-высоки-тъ клонове на дървета-та? Какъ може слѣнце-то да тегли къмъ себе си земь-тъ, която е милиони мили далечъ отъ него? Човѣци-тъ казватъ че тѣзи нѣща ставатъ посредствомъ единъ жизненъ силъ, или химическа силъ и пр. Това, обаче, не е сжщественно изясненіе. Естествоиспитатели-тъ само даватъ имена на тѣзи сили, но не могатъ нито да ги изяснятъ нито да ги проумѣятъ. Естествени-тъ науки доказватъ, че може да има учения, които ний не можемъ да изяснимъ, но които при всичко това сж достовѣрны и слѣдователно не сж противни на само-то естество на човеческий-тъ умъ.

Нѣкои други учения не може да се считатъ противоположны на само-то естество на човеческий-тъ умъ, освѣнъ онѣзи, които сж противни на всемирны-тъ и неизбѣжны-тъ убѣждения на човеческий-тъ родъ, като математически-тъ аксіомы и нѣкои други подобно неизбѣжны истини. Но Библията учи ли нѣкое учение което е противно на всеобщы-тъ и неизбѣжны-тъ убѣждения на човеческий-тъ родъ? Какво учение се намира въ нея което всички-тъ човѣци единогласно отхвърлятъ за невъзможно или неимовѣрно? Ни едно; защото милиони здравомыслящи човѣци сж прѣли всички-тъ и учения за истинни. Ний не казваме че тѣзи учения сж истинни, защото милиони души сж ги повѣрвали. Да ли тѣ сж истинни или не, трѣбва да се рѣши споредъ доказательства-та; но ний утвърждаваме че понеже милиони здравомыслящи човѣци дѣйствително сж ги повѣрвали, тѣ не сж неимовѣрны, т. е. тѣ не сж противни на всеобщы-тъ и неизбѣжны-тъ убѣждения на човеческий-тъ родъ; и понеже умствена-та философія не може да опровергае Библията по никой другъ начинъ освѣнъ чрѣзъ доказаніе-то че учения-та и сж противни на само-то естество на човеческий-тъ умъ, ний трѣбва да заключимъ, че наука-та на умъ-тъ или умствена-та философія не опровергава Библията.

Зданіе-то посвѣтено на Земледѣіе-то.

АМЕРИКАНСКО-ТО СТОЛѢТНО ИЗЛОЖЕНИЕ.

Горня-та картина прѣдстави друго едно отъ главны-тъ зданія на Изложение-то. Главны-тъ части на това зданіе захващатъ едно пространство земь отъ 28 уврата, и заедно съ други части присѣдинени съ тѣхъ захващатъ повече отъ 40 уврата. Това зданіе е посвѣтено особно на земледѣіе-то и на онѣзи клонове на промишленостъ-тъ, чрѣзъ които свѣтъ-тъ се снабдява съ хранѣ, и туй изложение се отличава отъ други-тъ по-црѣжны изложения особно по произведени-та които се излагатъ въ това зданіе. Въ други-тъ изложения е имало великолѣпны прѣдставленія на изящны-тъ искусства, на манифактурны-тъ произведения и на разны-тъ машини на свѣтъ-тъ, но никогато по-напрѣдъ не е имало толкова пълно изложение на разны-тъ промишленности чрѣзъ които свѣтъ-тъ се снабдява съ хранѣ. Въ това голѣмо зданіе се излагатъ не само произведения-та на земь-тъ, но и машини-тъ чрѣзъ които тѣ се произвождатъ, още и дѣйствія-та чрѣзъ които тѣ се прѣтварятъ на хранѣ. Ний можемъ да спомянемъ вкратцѣ само нѣколко отъ тѣзи произведения.

Сѣбраніе-то на разны-тъ видове дървета е удивително по причинъ на разнообразіе-то имъ и на изрядностъ-тъ имъ. Само Бразилцы-тъ сж пратили повече отъ 1000 разны вида дървета. Цѣли трунове отъ дървета, или части отъ тѣхъ, сж се испратили отъ много мѣста, тѣ сжщо и голѣмо число разны дървени коры, листовѣ, цвѣтове, цвѣта, семны-чунки и семена. Въ отдѣленіе-то на плодове-тъ има дървета, отъ топлы-тъ както и отъ умѣренны-тъ пояси, заедно съ плодове-тъ си на тѣхъ, като ябълки, портукали, чирешы, бананы и пр. Тѣзи дървета, отрупаны съ разны-тъ си плодове, представлятъ единъ много хубавъ изгледъ.

Въ отдѣленіе-то на чисто земледѣлческы-тъ произведения има отъ всички-тъ видове трѣвы, кореніе, хлѣбны плодове и ароматы.

Въ отдѣленіе-то на земны-тъ животны сж напратъ не само всички-тъ видове домашны животны, но още звѣровѣ и множество насѣкомы отъ всякакви видове.

Въ отдѣленіе-то на водны-тъ животны има миды, много различни видове рыбы, тѣ сжщо и вѣдцы, мрѣжы и разны видове орѣдія употребены за ловеніе, вѣденіе и гледаніе рыбы. Надлъжъ на единъ-тъ странъ на

зданіе-то сж наредены стѣклени сѣждове, въ които рѣчны и морскы рыбы, които се употребляватъ за хранѣ, сж прѣдставятъ точно както живѣятъ въ водѣ-тъ.

Въ отдѣленіе-то на животны-тъ и растителны-тъ произведениа има сюгеры, перушины, разны меризмы извадени отъ животны, и разны масла извадени отъ растенія.

Въ отдѣленіе-то на земледѣлческы-тъ орѣдія има парны рала, машини за сѣнаніе сѣмена и влаганіе торѣ въ земь-тъ, машини за товареніе сѣно на кола, за копаніе барабой, за върханіе и отвѣжаніе жита, и машини за правеніе масло и сиреніе. Има, още, машини за ваденіе льнове, за поеніе земь-тъ, и разны видове колы и шейны; модели отъ земледѣлческы кѣщи и кошерница (трѣвны). Прѣдставены сж, още, разны системы за саденіе, за прѣсушаваніе, и за вѣденіе животны, и най-искусны-тъ срдѣства за лѣкуваніе на болны и повреждены животны.

Тамъ има едно отдѣленіе и за пчелы-тъ. Единъ човѣкъ е натѣкналъ двѣ украсены кошерница, които сж напратены тѣй щото посѣтителы-тъ могатъ до видѣть вѣтрѣ всички-тъ дѣйствія на пчелы-тъ. Край кошерница-та има два микроскопа, чрѣзъ които могатъ да се видѣть пчелы-тъ и цѣлы и на части.

При това ще има двѣ особны изложенія за сиреніе и масло. Американцы-тъ придобиватъ голѣмъ доходъ отъ такыва произведения. Тамъ има много сиренарницы, които не само снабдяватъ Америкѣ съ сиреніе, но ежегодно испрачатъ на вѣнъ около 26,000,000 омы.

Присѣдинено на това отдѣленіе има единъ голѣмъ чифтликъ дѣто на опрѣдѣлены врѣмена ще има прѣтелскы съперничества между разны-тъ видове машини.

Прѣди да склучимъ този членъ, ще спомянемъ че въ изложение-то има едно «Отдѣленіе за народно-то спокойствіе». Разны видове приуготовленія сж напратены за спокойствіе-то и наслажденіе-то на посѣтителы-тъ.

За немощны-тъ и уморены-тъ има столове на колелета чрѣзъ които могатъ да се возятъ изъ изложение-то за 7 гроша на часъ. Единъ желѣзень пѣтъ е направенъ който обикаля покрай зданія-та. Той е около три миля (1 часъ) дълъгъ, и заплаца-та за едно обикаляніе е около единъ грошъ. При това въ него има поща и телеграфчійница за ползѣ-тъ на посѣтителы-тъ.

ПРАЗДНИ ЧЕЛОВѢЦИ.

Число-то на редовны-тъ войскы просвѣщенны-тъ народы не е по-ко отъ 3,000,000 души. Всѣ тѣзи човѣци сж оттеглени отъ зны-тъ занятія и сж прѣданы че-то на бездѣіе и често на разѣнаселеніе-то сж прѣтоваря съ цы за поддържаніе-то и сжпо-оржжаніе на тѣзи празны хордишны-тъ пѣдвѣнія на Европѣ зсж и флоты сж вѣскачватъ на 597,000,300 б. меджидіета; загубъ производителностъ-тъ, щото и два отъ оттегляніе-то на войнны отъ работѣ, е около 660,000,000 м.; и лихва-та на сумѣ-тъ, що влага въ военны заведенія, е 152,200,000 б. меджидіета. Всички правятъ единъ огромъ сумѣ 1,409,200,000 б. м. която всякадина сж зема отъ народъ-тъ за държаніе-то на войскы-тъ. Това, че, не е всичко; защото много вѣци сж занимаватъ да служатъ динѣ или другъ начинъ на тѣзи войскы, и тѣзи служители ядѣтъ отъ ходѣ-тъ на народы-тъ. Като слѣдствіе на това, финансово-то стояніе почти на всички-тъ Европскы държавы е доста затруднено. Ка прѣдположимъ, напротивъ, че Сѣтъ щѣхъ да сж споразумѣтъ да безоржжатъ половинѣ отъ редовны войскы; изведиждѣ повече отъ 000,000 човѣци, войнны и с. отъ 20 до 35 годишны възраст, то сж цвѣте-то на народы-тъ, и да сж прѣданы на работѣ, на годишны доходъ щѣше да е о 500,000,000 б. меджидіета. Тѣзи щѣше да плати въ двадесѣтъ години почти всички-тъ народны дълъга на Европѣ.

ПЕЧИСТЪ ВЪЗДУХЪ.

На 1766 едно отдѣленіе войскы Индійцы, които были станѣли про Англійско-то владычество, прѣв главный-тъ градъ Калкутѣ, заедно съ колко Англійскы войнны. Индійцы затворили едно отдѣленіе отъ тѣзи творены войнны, около 146 на брѣвъ единъ малъкъ тѣмницѣ, която былъ лакіе дълга и 6 лак. широка и въ само двѣ малкы прозорчета прѣзъ кѣто да влѣзватъ свѣтлина и чистъ въздухъ. Страданіе-то на тѣзи затворницы жаждѣ и отъ нечистъ въздухъ сж нѣколко часове станѣло ужасно, и другѣ-тъ сутренъ отъ 146-тъ ду само 23 останѣли живы; и тѣ, оба были като полумъртвы.

Това показва че поиманіе-то на чистъ въздухъ даже и за касо вѣ може да погуби животъ-тъ. Въ по-много-то случаи повреды-тъ отъ поиманіе-то на нечистъ въздухъ сж являны не изведиждѣ но забавно; дравіе-обаче, постоянно сж повреда отъ него. Нѣма никакво съмнѣніе, че мис човѣци, а особно онѣзи които сдѣтѣ повече въ кѣщи или въ дюкеи сж слабы и често болѣдуватъ прѣ животъ-тъ си отъ отровително-то дѣйствіе на нечистый-тъ въздухъ който поиматъ. Такыва човѣци часто знаѣтъ какво имъ е, и сж очудваны защо ослабватъ и сж разболяватъ.

Отъ всякои 100 части на издышанъ тѣ на човѣка 4 1/2 сж въглородна кислота, която е много отровителна.

то този газъ не излиза на вънъ, той се разпръснута и се размѣсва съ въздухъ-тъ въ стаѣ-тъ, щото ако са- една двѣстотна часть отъ въздухъ-тъ въ стаѣ-тъ състои отъ този газъ, парва главоболіе; и ако 25 на сто- хъ отъ въздухъ-тъ състои отъ него, става смъртоносенъ. И наистинѣ дакова смъртоносенъ е този газъ, щото ако 100 человекъ щѣхъ да се за- явятъ въ единъ стаѣ 6 лактіе дълга, а лактіе широка и 4 лактіе висока, отъ да има прозорецъ отъ дѣто да излиза чистъ въздухъ, то въ два часа и половина тѣ всички щѣхъ да измрѣтъ. Истинна причина дѣто много человекъ, които повечето стоѣтъ въ затворены тоапи, както и ученици-тъ въ учили- ста-та, страдатъ отъ главоболіе и гър- болоіе, е защото не помнятъ отъ този о- врителенъ газъ.

За да се неповрежда здравіе-то че- ловѣци-тъ не трѣбва да спятъ въ мал- омы или запушены стаи, нито да спятъ човѣци въ единъ стаѣ; и понеже то- зи газъ е тежъкъ и пада доло, не е до- бръ да се спи на помостъ-тъ, нито да лягва лице-то.

КОПАНИЕ.

Мнозина мислятъ, че главна-та пол- за придобивана отъ копаніе царевни- цы, градины и пр. е пещиваніе-то на буренъ-тъ. Наистинѣ, това е една отъ ползи-тъ, които се придобиватъ отъ копаніе, но има и много други, които трѣбва да се помнятъ.

1. Разслабяваніе-то и разредяваніе- то на почвъ-тъ чрезъ копаніе е то- лкова полезно за растенія-та колкото и истрѣбваніе-то на буренъ-тъ.

2. Въ въздухъ-тъ всекога има до- ста влага, която е потрѣбна за расте- нія-та, но разкопана-та и разслабена- та почва попила много повече влагъ отъ колкото неразкопана-та.

3. Разредена-та почва задържава вла- гъ-тъ за по-дълго врѣме нежели не- разредена-та.

4. За да бѣде производителна, по- чва-та трѣбва да отдиша. Шуплива по- чва прима въздухъ-тъ свободно, и тѣй се храни и уплодотворява.

5. Слънце-то сгорѣщава твърдъ по- чвъ по-скоро нежели разреденъ, и тѣй нераскопана-та почва по-скоро изгу- бва влагъ-тъ си нежели раскопана-та.

6. Кореніе-тъ на растенія-та по- свободно се распростиратъ и по-добрь си хранятъ въ единъ раскопанъ почвъ нежели въ нераскопанъ.

7. Една почва, която се орала до- бръ и послѣ ся е копала и разредявала съ мотики, прима и държи дѣждъ-тъ много по-лесно отъ колкото ошъзи, която не е орана и копана добръ.

ГЛАВОБОЛІЕ.

Много человекъ страдатъ отъ главо- боліе, което произлѣзва отъ толкова много и разны причини, щото е мѣ- чно да се знае каквы лѣкове да се у- потрѣбляватъ. Нѣкон прѣпорѣчатъ слѣ- дующе-то :

Тури единъ кривачкъ солъ въ 300 др- водъ, и сипи въ неѣ деветъ драма а- моніѣ и четири драма и половина ра- кѣкъ, въ којко първо е была стопена калѣфора (кяфире). Сипи този смѣсъ полека въ едно шише и запуши го до- бръ за да не извѣтрява. Патоши единъ малкъ кърпъ въ този смѣсъ и тури ѣ

на чело-то; щомъ кърпа-та ся стопли, тя трѣбва пакъ да ся намокря и да ся налага на чело-то.

ЧЕРНАГОРА.

Минала-та седмица обнародвахмы въ листъ-тъ си едно кратко историческо очер- таніе на Сърбіѣ. Това сѣщо-то ще напра- вимъ сега и на Чернагорѣ, като мислимъ че ще интересува читатели-тъ ни.

Прѣди Турци-тъ да минѣтъ въ Европѣ, Чернагора ся е наричала Зета или Зента, и е съставлявала часть отъ ветхо-то Сърбско царство. Слѣдъ биткѣ-тъ на Косово поле въ 1389, Георги Балша, мѣстний-тъ кметъ отъ Зета, койго бѣ оженилъ за дѣщерѣ- тѣ на Лазаря, послѣдний-тъ Сърбскы Князь, объяви независимость-тъ си, и въ продъл- женіе на 100 години независимы-тъ Сър- би ся управлявахъ отъ князове отъ него- во-то семейство. Тѣ ся ся наслѣдили отъ Ивана Чернаевича, който е билъ сродникъ на прочутый-тъ юнакъ Скандербегъ и съ- частникъ въ побѣдоносны-тъ му боеве про- тивъ Турци-тъ. Прѣзъ тѣзи борбѣ Сърби- тѣ отъ Зета ся были принудени да промѣ- нятъ столицѣ-тъ си отъ Дюклеѣ въ Шко- дрѣ, послѣ отъ Шкодѣ въ Яблякъ, и на- конецъ отъ Яблякъ въ Цетина, която е столица-та на Чернагора и до днесъ. На- слѣдникъ-тъ на Ивана Чернаевича ся ожени за единъ Венеціѣкъ отъ висока фамиліѣ, който го убѣди да напусти прѣстола си и да отиде въ Венеціѣ. Това ся е случило въ 1516. По желаніе-то на народа свѣт- ска-та власть ся съединила съ духовнѣ-тъ, и отъ тогава до 1851 Чернагора ся е упра- влявала и политически и духовно отъ е- динъ владыкѣ. Подъ управленіе-то на вла- дыцы-тъ Черногорци-тъ ся были разбити нѣколко пѣти отъ Турци-тъ.

Двама отъ най-послѣдны-тъ влады- князове ся ся отличили въ много отноше- нія. Петръ Петровичъ, или Петръ I, който е царувалъ 53 години, е билъ способенъ у- правитель и воинственъ мѣждъ. Той ся е въспыталъ въ С. Петербургъ, пѣтувалъ е въ Европѣ и е говорилъ добрь языци-тъ Италіѣнскы, Френскы и Русскы. Той е въвелъ доста улучшенія въ Чернагорѣ, но най-забѣлжително-то му дѣло е побѣда- та, койко той е нанесълъ на Турскѣ-тъ войска въ 1796 слѣдъ тридневенъ постоя- ненъ бой.

Прѣзъ негово-то царуваніе Черногорци- тѣ за пръвъ пѣтъ додохъ въ воинственно стѣприкосновеніе съ Европейскы-тъ Силы. Въ начало-то на този вѣкъ область-та Ка- таро и близосѣдно-то Адриѣтически кра- ебрѣжіе бѣхъ заняты отъ Френскы войска. Въ 1806 Русси-тъ отворихъ единъ походъ противъ Френци-тъ чрезъ едно нападеніе на Рагузѣ, спомогани отъ Черногорци-тъ и отъ братія-та имъ отъ Катаро. Френци- тѣ задържахъ Рагузѣ, а Русси-тъ и Чер- ногорци-тъ Катаро. Това пристанище, об- аче, ся прѣдаде на Френци-тъ въ Тилън- скый-тъ миръ. Въ 1813 една Англіѣйска фл- та обсади Катаро и съ помощъ-тъ на Чер- ногорци-тъ тя го прѣвзе, но го прѣдаде на послѣдны-тъ. Въ 1814 Виенскый-тъ Кон- гресъ, обаче, даде Катаро на Австріѣ, и Черногорци-тъ за замъ честь ся затворихъ пакъ въ уединенѣ-тъ си горѣ. Петръ I у- мрѣ въ 1831 и ся наслѣди отъ Петра II. Този владыка е билъ просвѣтенъ и даровитъ человекъ. Той е напечатилъ единъ сборникъ отъ свои стихотворенія подъ заглавіе-то «Цетинскый пустинникъ». Въ 1851 той у- мрѣ, и наслѣдникъ-тъ му Даниѣлъ отдалъ свѣтскѣ-тъ власть отъ духовнѣ-тъ като о- бъяви себе си за независимъ Князь. Слѣдъ единъ пограничнъ борбѣ, която ся продол- жава за нѣколко години, кѣмъ край-тъ на 1852 Омеръ паша ся испрати съ голѣмъ войска да подчини Черногорци-тъ, но чрезъ намѣсваніе-то на Австріѣ и чрезъ посрѣдничество-то на други Силы миръ-тъ ся възстанови. Князь Даниѣлъ улучши за- коны-тъ и състояніе-то на Чернагорѣ, но въ 1860 той биде убитъ случайно. Понеже имаше само единъ дѣщерѣ, той ся наслѣди отъ племянникъ-тъ си Никола, настоящы- тѣ Князь. Послѣдний-тъ е първы-тъ Чер- ногорскый Князь, който ся е въспыталъ въ Западнѣ Европѣ. Той говори Френскы ка- то матерный-тъ си языкъ; той разумѣва още Германскый-тъ, Италіѣнскый-тъ и Ру- сскый-тъ языкъ. Понеже възстаніе-то, кое-

то ся появи въ Херцеговинѣ въ 1861, ся благоприятствоваше отъ Черногорци-тъ, около 30,000 Турци подъ прѣдводительство- то на Омеръ паша въ 1862 навлѣзохъ въ Чернагорѣ и наскоро ся намѣрихъ въ Це- тина. Султани-тъ вынѣгы ся притизавали върховенство надъ Чернагорѣ, но исти- на-та е че то е было само по име.

Чернагора ся ограничава отъ Херцегови- нѣ, Боснѣ, Албаніѣ и Далмаціѣ. Всичко- то ѣ пространство е около 1,700 четв. ми- ли, и населеніе-то ѣ е около 130,000 ду- ши, исключительно Славянско отъ Правосла- вно вѣроисповѣданіе. Тя е една скалиста и планиста страна. Въ неѣ има твърдъ мал- ко земя за обработваніе. Главны-тъ ѣ про- изведенія сѣ царевича (кукурузъ), барабой и тютюнъ. Годишнны-тъ ѣ доходъ възлѣзи до 13,000 т. л., отъ който Князь-тъ зема около 1,000 т. л. за частны-тъ си разноска. Остѣны тѣхъ Руссіѣ му плаща ежегодно 5,000 т. л.

Чернагора ся управлява отъ Князь-тъ си спомоганъ отъ единъ сенатъ, състоящъ отъ 16 членове, избрани изъмежду народа. Въ врѣме на бой, тя може да извади около 20,000 войнцы.

ПОЛИТИЧЕСКЫ НОВИНЫ.

АНГЛІЯ.

Въ единъ отъ послѣдны-тъ си броеве казахмы че политика-та на Англіѣско-то правителство относително до Источны-тъ въ- просъ не ся е пріела добръ отъ всички-тъ на- родъ, и че тя ся осѣжда строго отъ нѣкои отъ главны-тъ вѣстници. Сега напослѣдокъ отъ министри-тъ ся е искало нѣколко пѣти въ парламентъ-тъ да изложатъ на Народны- тѣ Прѣдставители настояще-то положеніе на работы-тъ въ Истокъ и своѣ-тъ си по- литикѣ. Министри-тъ ся были твърдъ прѣд- пазливи въ отговори-тъ си, като казали че не ще бѣде добръ да обнародватъ напѣлно дипломатическы-тъ си отношенія съ други- тѣ народы. Народъ-тъ обаче е станѣлъ не- търпѣливъ при продължително-то мълчаніе на правителство-то и нѣкои ся показватъ наклонни да настояватъ щото министри-тъ да обявятъ на парламентъ-тъ какво мислятъ да правятъ.

Слѣдующы-тъ уведомятъ членъ заеманъ отъ *Дейли Новос* отъ 19 минѣлаго, който е, може бы, най-влѣятелный-тъ вѣстникъ на свободолоубивъ-тъ партіѣ :

Когато Лордъ Дерби отказъ минѣлѣ-тъ Пондѣлникъ да ся изрази напѣлно относително до Источны-тъ работы, всякой си по- мысли че той имаше добръ причинѣ да вын- мава що казва. Събытіѣ-та обаче послѣ- двахъ съ голѣмъ бързотѣ отъ тогава на- сажъ. Тогава имаше надежда че война-та можаше да ся избѣгне, а сега тя може да ся объяви наскоро. Народъ-тъ има право да знае каква е политика-та на правителство- то, и какво направленіе то ще земе въ тѣ- зи опасны врѣмена. Когато слухове ся раз- даватъ че правителство-то ся приготвя за прѣкарваніе войска прѣзъ нѣкои земли и др. т., не е ли врѣме за него да поиска по- вѣренность-тъ на народъ-тъ? Членове-тъ на свободолоубивъ-тъ партіѣ въ парла- ментъ-тъ ся помолени да ся погрѣжатъ щото народъ-тъ да не бы да остане за дъл- го врѣме невѣжа относително до политикѣ-тъ на правителство-то, и да поискатъ отъ минис- тры-тъ изясненія при едно най-скорошно благоврѣміе.

Г-нъ Дизраѣли, главный-тъ министръ, има свои идеи за длѣжности-тъ на Англіѣ. Тѣ не ся съгласуватъ съ общо-то мнѣніе на народъ-тъ, и какъ можежъ нѣй да ся увѣ- римъ че политика-та на държавѣ-тъ не ще ся образува споредъ неговы-тъ взглядове. За тѣзи сѣмѣ-тъ причинѣ правителство-то трѣбва да извѣсти какво мисли да прави.

Колкото за Лордъ Дерби, Министръ-тъ на внѣшны-тъ дѣла, Англичани-тъ ся увѣ- рени че ако той ся остави свободенъ да слѣдува свои-тъ си взглядове, Англіѣ не ще ся заплете въ чуждестранны сѣюзы и не ще ся докара въ противоборство съ Силы, кѣмъ които тя не е дѣйствително вражде- бна. Ако Лордъ Дерби е свободенъ да из- рази свои-тъ си убѣжденія, народъ-тъ може да бѣде увѣренъ че никакво двоемыслен- но дѣйствіе отъ неговѣ странѣ не бы по- зволило на Турско-то правителство да вър- ва че каквото и да направи, то ще има

тайно-то съчувствіе на Англіѣ. Той не бы ся повелъ отъ въображеніе-то че за да прослави Англіѣ, той трѣба да противостои на славоболіе-то на Руссіѣ; нито пакъ бы забравилъ че Англіѣ е Европейска Сила, а не Азіѣтска. Той трѣба да знае че множе- ство-то на народъ-тъ въ Англіѣ е стѣвр- шенно противъ политикѣ-тъ за да поддържа съ силѣ сѣмѣствующы-тъ редъ на рабо- ты-тъ въ Истокъ.

Лондон. *Таймс* като ся извѣстива че Сърбіѣ испатила единъ ультиматумъ на Тур- ско-то правителство пише слѣдующе-то :

Ультиматумъ-тъ на Сърбіѣ ся подалъ на Портѣ-тъ, на който тя е отговорила, и по- пріѣтelsкы-тъ дѣйствія ще почнатъ може- бы днесъ. Прѣди захожданіе-то на слѣще- то, крѣвъ-та ще почне да ся пролива въ е- динъ войнѣ между Портѣ-тъ и подвластны- тѣ ѣ Княжества. Послѣдны-тъ ся падѣватъ че ще съсѣнятъ Турскѣ-тъ имперіѣ. На- истинѣ Сърбскый-тъ Князь говори за под- держаніе дѣлостъ-тъ на Турціѣ, по той трѣба да тѣлкува думы-тъ си по единъ твърдъ необыкновенъ начинъ. Дума-та Тур- ціѣ, като едно географическо наименованіе, може да означава сѣмѣ-тъ земѣ, но ако Босна ся присѣдини съ Сърбіѣ, и плаща- ніе-то на данокъ-тъ ѣ ся отложи за нео- прѣдѣлено врѣме, и ако Херцеговина и една часть отъ крайбрѣжіе-то ся дадѣтъ на Чер- нагорѣ, тогава всякой трѣба да [заклучи че дѣлостъ-тъ на Турціѣ не ся е упалила. Нѣй не исказыва никакво мнѣніе относи- телно до слѣдствіе-то на войнѣ-тъ. Тя мо- же да ся свѣрши съ по-сѣвршенно-то под- чиненіе на Сърбіѣ, или съ раскѣсваніе-то на врьскы-тъ, които съединяватъ тѣзи о- бласть съ Турско-то правителство, или по нѣкой другъ по-умѣренъ начинъ, по какво- то и да стане, почти невѣзможно е щото сѣмѣ-тъ отношенія, които сѣ сѣмѣстували между тѣхъ да продължаватъ да сѣмѣ- ствуватъ слѣдъ свѣршваніе-то на войнѣ-тъ.

Нѣй нѣмамы нищо да прѣимѣ, обаче, о- свѣнъ да поддържамы свѣршенихъ неутрал- ность. Нѣй нѣмамы нуждѣ да одобрямы обявленіе-то на войнѣ отъ Сърбіѣ и Чер- нагорѣ, нито пакъ можежъ да осѣждамы тѣзи Князове за дѣто сѣ прѣдпріели едно голѣмо дѣло, но трѣба да имъ ся позволи да довършатъ борбѣ-тъ. Нѣй ся надѣвамы и вѣрѣамы че никой въ Англіѣ не е помы- слилъ даже да ся намѣсва; ако нѣкои сѣ имали такыва мысли, тѣ трѣба да ся от- хвърлятъ щомъ ся появятъ. Слѣхъ ся раз- дава че Франціѣ е зела мѣрки за единъ об- щѣ потѣ до Силы-тъ, чрезъ койко да въспре Сърбіѣ отъ войнѣ-тъ. Ако тѣзи постѣпкѣ отъ странѣ-тъ на Франціѣ е и- стинна, тя не може да ся одобри. Твърдъ кѣсно е вече да ся въспре Сърбіѣ. Извѣ- стно е че Силы-тъ и вѣществены-тъ сред- ства на Княжества-та сѣ малы, но тѣ сѣ попе по-голѣмы отъ възстанническы-тъ въ Херцеговинѣ, и за това тѣ не можѣтъ да ся покорятъ лесно.

На 14 минѣлаго въ камарѣ-тъ на Лор- дове-тъ Аргаѣлскый-тъ Дукъ е говорилъ така :

«Азъ ставамъ да попытамъ единъ въ- просъ пріѣтеля си, министръ-тъ на Внѣшны- тѣ Дѣла. Извѣстно е попе на нѣкои отъ членове-тъ на Камарѣ-тъ че въ единъ отъ Лондонскы-тъ вѣстници ся е появило едно писмо отъ Ц/градъ, което съдържа подро- бности за нѣкои свѣршѣства и кланія на- правены на Християны-тъ въ Турціѣ отча- сти отъ башибозуцы-тъ и отчасти отъ Тур- скы-тъ редовны войска. Ако свѣдѣнія-та на това писмо да състояхъ отъ неопрѣдѣ- лены слухове, азъ не быхъ призовавалъ вни- маніе-то на министри-тъ кѣмъ тѣхъ; но забѣлжително е че въ него ся споменува- ть имена-та на нѣкои отъ градове-тъ и села- та, дѣто тѣзи свѣршѣства сѣ станѣли, чи- сло-то на посѣчены-тъ лица, и име-то на Турскый-тъ чиновникъ, който е управлявалъ войска-тъ. Азъ не щѣ да наравивамъ чув- ства-та на Камарѣ-тъ чрезъ повтореніе-то на скѣрно-то описаніе, но ще изложѣ вкратцѣ главны-тъ точки, именно, че въ 100 села въ сѣрѣдѣ-тъ на Бѣлгаріѣ, въ койко до колкото азъ знамъ никога не е имало възстаніе, едно необмысленно кланіе е станѣло на старцы, жени и дѣца. Имена- та на 37 отъ тѣзи села дѣйствително ся споменува, и за въ единъ градъ, име-то на който тоже е дадено, ся казва че 1,500 души, мѣжіе, жени и дѣца сѣ были посѣ- чены. Послѣ благородный-тъ Дукъ прочелъ

единъ дѣлъгъ изводъ отъ писмо-то до *Дейли Нюесъ*, въ което ся описватъ подробно изгаряніе-то на Българскы села и похищеніе-то на Българскы жени отъ башибозуцы. Послѣ той попыталъ министръ-тъ на Външны-тъ Дѣла каквы свѣдѣнія е пріелъ отъ посланикъ-тъ въ Цариградъ относително до тѣзи ужасны кланія, за които ся казва да сж ся случили въ Българіѣ, и ако не е пріелъ никаквы свѣдѣнія да ли не бы распыталъ за това.»

Министръ-тъ на Външны-тъ Дѣла отговорилъ така:

«Азъ прочетохъ въ *Дейли Нюесъ* нѣкои изложенія на насилственны дѣла, за които ся казва да сж ся случили въ Българіѣ. Азъ цѣлихъ високо вѣстникъ-тъ въ който тѣзи изложенія сж обнародваны, и азъ съмъ длъженъ да исповѣдамъ, че тѣзи събытія сж изложены съ толкова много подробности щото ся видятъ достовѣрны, но при всичко това вѣстникари-тъ не сж въ положеніе да ся увѣрятъ въ изложеніята на отдалечены-тъ си дописники. Ако и да е невъзможно за мене да докажъ че тѣзи събытія не сж ся случили, свѣдѣнія-та които азъ съмъ пріелъ, не подтверждаютъ горѣспоменжты-тъ изложенія, и понеже тѣ не сж подтверждены официално, нѣмъ не трѣба да бързамъ да ги вѣрвамъ. Истина е че башибозуцы сж были употребени да помогнѣтъ на редовикъ-тъ войска за да умиратъ Българско-то възстаніе, и че посланикъ-тъ ни въ Цариградъ ся е извѣстилъ за поведеніе-то имъ, но той е направилъ бѣлѣжки за това на В. Портъ, и послѣднѣ-та е отговорила че е прѣстанала да ги употребява. Това сж свѣдѣнія-та, които можъ да ви дамъ сега. Но понеже благородниѣтъ Дукъ счита това за твърдѣ важно нѣщо, азъ ще распытамъ понадѣлго, и ще съобщимъ на Господство ви каквыто свѣдѣнія получимъ.»

Парижскій-тъ дописникъ на Лонд. *Таймсъ* казва че той е увѣренъ че напоследокъ Англія е прѣдложила на единъ отъ Силы-тъ (вѣроятно на Франціѣ) за да ся състави една комісія отъ прѣдставители на шестъ-тъ Силы, която да засѣдава въ единъ нейтраленъ градъ близо до воинственны-тъ дѣйстви, за да събра ежедневно най-достовѣрны-тъ свѣдѣнія по войнѣ-тъ, по начинѣ-тъ по който тя става, по поведеніе-то на войнцы-тъ къмъ непріятелѣ-тъ си и къмъ жители-тъ. Тѣзи комісія ще испраца послѣ рапорты, приготовлены заедно отъ всички-тъ членове на разны-тъ правительства, и ще ся старае да прѣдвари да не ставатъ варварскы и безчеловѣчны дѣла и отъ единъ-тъ и отъ другъ-тъ страна. Този дописникъ казва че има причины да вѣрва, че това прѣдложеніе ся е пріело отъ Силы-тъ, и че то щѣло да ся земе въ вниманіе отъ тѣхъ, така щото нѣмъ можемъ да ся надѣваемъ наскоро да видимъ Европейскы-тъ Силы съединены въ това челоуѣческо прѣдпріятіе.

ВОЙНА-ТА НА СЪРБИѢ И ЧЕРНОГОРСКИ ПРОТИВЪ ТУРЦИѢ.

Споредъ *А. Хералдъ* сега станало явно че первоначалный-тъ планъ на Сърбскій-тъ командантинъ Чернаевъ былъ да подигне Българіѣ; и съ тѣзи цѣль Сърбскы-тъ войска навѣзли въ Турекъ-тъ земѣ откъмъ истокъ и откъмъ западъ на Нишъ. Откъмъ истокъ, Сърбскы-тъ войска проникли до Ак-Паланкъ, но като видѣли че Българіѣ-тъ нѣмалы никаквы наклонности да ся подигнатъ, тѣ ся оттеглили въ Шаркой (Пиротъ). Додѣто тука Сърби-тъ отивахъ на напредъ, Турскъ-та войска въ Видинъ подѣ прѣводительство-то на Османъ паша е прѣминала отъ Сърбскъ-тъ границъ. Откъмъ западъ на Нишъ, Сърби-тъ сж ся послѣдвали отъ Мехмедъ Али паша, и битката при Сеницѣ въспрѣла напредъваніе-то имъ. Види ся че источна-та Сърбскъ войска имала намѣреніе да върви къмъ Софіѣ и да объяви едно приврѣменно правительво въ имѣ-то на Князь Милана, когато западна-та щѣла да върви къмъ Митровицѣ, за да захване стаціонъ-тъ на желѣзницѣ-тъ и да ся съедини съ Черногорцы-тъ. Въ това врѣме гарнизонъ-тъ въ Митровицѣ не е ималъ повече отъ 3,000 души, и ако Сърби-тъ да можалъ да отидѣтъ на напредъ, той не бы можалъ да имъ противостои. За това Военно-то Министерество е испратило отъ Соудитъ 12,000 пѣхотнѣ войска и 4,200 конницы съ 6 батеріи топове, които сж отишли по желѣзницѣ-тъ вѣтрѣ въ два дни въ

Митровицѣ. Тука всяка-та войска възлазя сега до 18,000 души.

За сега ни единъ Турскы войникъ нѣма въ Сърбскъ-тъ земѣ, когато множество-то на Сърбскъ-тъ войска е отътрѣ Турекъ-тъ границъ. Нѣкои военны критики глѣдатъ на напредъваніе-то на Сърби-тъ като погрѣшкѣ, и като доказателство че дързостлива-та постѣпка, която произведе голѣмо зло на Рускы-тъ войска подѣ генералъ Чернаевъ въ Хокандъ, е още слаба-та страна на безсмыслинѣ-тъ военны способности на този генералъ. Турскъ-та войска ся укрѣпява ежедневно отъ новы табуры, и е способна за защитителны дѣйствія, но тя не ще влѣзе въ Сърбиѣ додѣто ся събере една голѣма сила заедно, която да бѣде въ състояніе да удари единъ рѣшителенъ ударъ.

(За градъ-тъ Ак-Паланкъ трѣбва да има грѣшкѣ, защото на Френскъ-тъ странъ на *А. Хералдъ* стои Аткадуѣ. Первый-тъ градъ е между Нишъ и Шаркой, а второй-тъ е между Шаркой и Софіѣ. За Сърби-тъ ся казва въ този членъ да сж ся оттеглили назадъ отъ Ак-Паланкъ въ Шаркой. И тука има друга грѣшка, защото послѣдний-тъ градъ е по-навѣтрѣ въ Турекъ-тъ земѣ. Р.)

Порта-та е пріела слѣдующий-тъ телеграмъ отъ 23 минѣлаго отъ Ахмедъ Мухтаръ паша:

Салихъ Зеки паша ми извѣстива че въ послѣднѣ-тъ биткѣ при село-то Белинѣ около 900 Сърби паднахъ мъртвы, а ранены-тъ были още по-много. Тѣ сж изгубили още 1 командантинъ, нѣколко чиновницы и нѣколко прѣпорцы. Отъ послѣднѣ-тъ ще ся прати единъ въ Цариградъ. Наши-тъ загубы възлазятъ до 40 души убиты и 79 ранены. Нѣмъ изгубихмы и 12 топчійскы коніе, а непріятель-тъ 5.

На 24 минѣлаго Порта-та е пріела слѣдующий-тъ телеграмъ отъ Ахмедъ Мухтаръ паша:

Мехмедъ Али паша, командантинъ-тъ на Босненско-то отдѣленіе ми извѣстива че днесъ часть-тъ по два трѣгнѣхъ отъ Новый Пазаръ съ 6 табура и съ 14 топове за да прѣмине прѣзъ село-то Кладинджъ и да нападне Яворъ на Сърбскъ-тъ границъ. На другъ таборъ далъ заповѣдъ да го слѣдва съ пѣща-та. Той испратилъ и друго отдѣленіе състояще отъ 1 табуръ редовнѣ войска и отъ 500 души ихтиѣтъ аскери къмъ Буларикъ, 1 1/2 часть далече отъ Кладинджъ. Пакъ-тъ отъ Кладинджъ былъ разваленъ по причинѣ на дѣждове тѣ, и мѣсто-то косто войска-тъ можали другъ пакъ да зематъ за 3 часа, сега го зели за 10.

Щомъ пристигли въ Кладинджъ, той заповѣдалъ на войска-тъ да занимае высокы-тъ мѣста около село-то. Въ това врѣме 18 табура Сърби съ 10 топа ся появили, и една отчаянна борба ся почнѣла между двѣ-тъ страны, които траѣла 6 часа. Сърби-тъ были разбиты и ся принудили да побѣгнѣтъ задъ укрѣпленія-та си въ Яворъ. Отъ Сърби-тъ паднахъ 3,000 души мъртвы и ранены, а отъ царскъ-тъ войска колко сж паднахъ не ся знае още, но въ всякой случай тя има по-малкъ загубѣ отъ непріятель-тъ.

На 26 того Мехмедъ Саджкъ паша телеграфисва на Портъ-тъ слѣдующе-то:

Подковникъ-тъ Хондусу бей ми извѣстива че вчера (петѣкъ) часть-тъ по 8 1/2 Сърби-тъ нападнали на Ески-Клѣсѣ, която прави часть отъ укрѣпленія-та на Новый Пазаръ. Слѣдъ единъ бой отъ 2 часа, непріятель-тъ былъ разбитъ като оставилъ на бойно-то поле 500 души мъртвы, едно голѣмо число ранены и нѣколко пушки и финищѣ. Непріятель-тъ былъ поставилъ единъ топъ на единъ хѣмъ сръщо укрѣпленія-та ни, но наши-тъ топове го направилъ на части. Послѣ той въздигнулъ укрѣпленія прѣдъ нами-тъ кашы и укрѣпленія на Сокиджъ, дѣто турилъ и два топа. Днесъ (сѣбота) часть-тъ по 10 и друга битка ся почнѣла.

Управитель-тъ на Новый Пазаръ ми телеграфиса по-послѣ въ сѣщій-тъ день слѣдующе-то:

Днесъ наши-тъ войска ся раздѣлихъ на 4 отдѣленія и нападнѣхъ непріятель-тъ при Сокиджъ съ голѣмъ дѣятельность. Битка-та траѣла дълго врѣме и ся свърши съ свѣршено-то разбиваніе на Сърби-тъ. Наши-тъ войска зехъ много топове, оружія и

военны припасы отъ тѣхъ. Повече отъ 200 Сърби паднахъ въ тѣзи биткѣ.

На 25 минѣлаго Порта-та пріела слѣдующий-тъ телеграмъ отъ Мехмедъ Али паша: Вчера имамы единъ биткѣ при Сеницѣ въ окрѣжіе-то на Новый Пазаръ съ Сърби-тъ които бѣхъ до 15,000 души. Тѣ быдохъ разбиты и оставихъ на бойно-то поле 1,500 мъртвы и толкова ранены, още и много оружія. Отъ наши-тъ войска имамы 50 убиты и 187 ранены. Сърби-тъ ся труднѣхъ да ся съединятъ съ Черногорцы-тъ, но не сполучихъ.

Видинскій-тъ управитель телеграфисва на 26 минѣлаго на Портъ-тъ слѣдующе-то: Командантинъ-тъ на войска-тъ въ Видинъ и каймаканинъ-тъ отъ Адліе ми извѣстива че полковникъ-тъ Хасанъ бей съ три табура войска и съ 300 конницы ся сбилъ съ непріятель-тъ при Кабалокъ. Въ тѣзи биткѣ Сърби-тъ изгубили 300 души, между които былъ и началникъ-тъ имъ, а отъ царскъ-тъ войска имало 26 убиты и 35 ранены.

На 28 минѣлаго Ахмедъ Хамди паша, командантинъ-тъ на Шкодренско-то отдѣленіе телеграфисва на Портъ-тъ слѣдующе-то:

Слѣдъ биткѣ-тъ която стана минѣла-та Недѣля близо при Подгорицѣ, Черногорцы-тъ ся помжчихъ да подигнѣтъ смущенія въ окрѣжіе-то Кочъ. Тука тѣ бѣхъ около 5,000 души, но наши-тъ войска отъ Шкодрѣ и отъ околность-тъ ги нападнѣхъ и ся бихъ съ тѣхъ около 4 часа. Въ тѣзи биткѣ 400 Черногорцы паднахъ мъртвы и два пати повече ранены, още и 31 главатари. Нѣмъ имамы 11 души убиты и 2 ранены.

РАЗНЫ НОВИНЫ.

Споредъ *А. Хералдъ* до сега до 15,000 волници Турци, Гърци, Арменцы и Кюрди сж ся записали тука въ столицѣ-тъ да отидѣтъ да ся бѣятъ противъ Сърби-тъ. Тѣхна-та юнѣформа ще състои отъ единъ бѣлѣ ризъ и отъ едни гащи съ червенъ ширитъ и съ фесъ. Около 2,000 Сѣаты тоже сж ся записали вече, които ще иматъ сѣщѣ-тъ юнѣформѣ съ исключеніе на бѣлы-тъ си сѣржцы. При записваніе-то имъ правительво-то имъ явило че въ случай на непокорство, тѣ ще ся наказывать съ смъртъ, и че по пакъ-тъ не ще имъ ся позволи да правятъ никаквы безредицы.

Нѣкои отъ мѣстны-тъ вѣстници обнародвать прошенія-та на Гърцы-тъ и на Арменцы-тъ до В. Везиръ, които искать да отидѣтъ да ся бѣятъ противъ Сърби-тъ.

Порта-та е дала строгы заповѣди на чиновницы-тъ на редовнѣ-тъ и нередовнѣ-тъ войска при нашествіе-то имъ въ Сърбиѣ да пазятъ всякы-тъ челоуѣчески дължности къмъ старцы-тъ, жены-тъ, дѣца-та и всякы-тъ мирны жители, защото Сърби-тъ сж Турскы подданици.

Порта-та явля чрѣзъ писанище-то на Печать-тъ че по причинѣ на настоящи-тъ обстоятелства, тя е принудена да отложи плащаніе-то на лихвы-тъ на държавны-тъ дѣлгове. Мѣркъ-тъ за които правительво-то и Отоманска-та банка бѣхъ ся споразу-мѣли за събрание-то на приходы-тъ назначены да оздравятъ редовно-то плащаніе на лихвы-тъ, ще ся турятъ въ дѣйствіе щомъ ся махнѣтъ причины-тъ, които възбравяватъ осажествленіе-то имъ.

Единъ телеграмъ отъ 26 минѣлаго казва че Австрійскій-тъ Императоръ посрѣщилъ въ този день на стаціонѣ-тъ въ Баденбахъ Царъ Александра твърдѣ ласкаво, и оттамъ ся отправили и двана-та за Райхштатъ, дѣто сж имали единъ конференціѣ, въ който сж земали участіе Князь Горчаковъ, Контъ Андраши и Г. Новиковъ, Рускый-тъ посланикъ въ Виѣнѣ. При раздѣленіе-то си императори-тъ сж ся прѣгѣрили нѣколко пати. Рускый-тъ Царъ прѣгѣрилъ и Князь Рудолфа, послѣдникъ-тъ на Австрійскій-тъ прѣстолъ, и ся поздравилъ съ рѣжъ съ Контъ Андраши. Австрійскій-тъ Императоръ на заврѣщаніе-то си въ Виѣнѣ пріелъ единъ депутатѣ, която дошла да прѣдстави почести-тъ си на Н. Величество и да му изрази общо-то безпокойствіе върху миръ-тъ. Той

и отговорилъ така: «Господа, азъ да бѣдѣхъ повече задоволенъ отколъ съ слѣдствіе-то на пактуваніе-то вы, бѣдѣтеувѣрени».

Споредъ Турскы-тъ вѣстници Султанъ-тъ далъ отъ себе си 15, за разноска-тъ на войнѣ-тъ, а Валанъ 5,000 т. л. мнозина отъ пашы-чиновницы-тъ сж подарили по 1 очны-тъ си платки. Българинъ-тъ И Калоферецъ, подарилъ 500 т. л. зѣмъ цѣль.

Рускый-тъ журналъ *Церковное Собрание* единъ адресъ на Генерлаева, подписанъ отъ нѣколко членъ Св. Синодѣ. Въ него тѣ похваляватъ пріятіе-то му.

Сърбскы-тъ войска грѣмѣли и Австрійскы вапоръ, на име Тица, ковалъ отъ Турно-Северинъ за Орсоу при село-то Иппѣ. Никой не былъ денъ на него, но той ся принудилъ върне назадъ. Австрійскый-тъ кон протестиралъ на Сърбско-то правѣ за това, и поискать пѣлно удовлетвореніе косто състояло 1-о въ наказаніе-то новникъ-тъ на войска-тъ, която г на вапора и въ распушаніе-то му о жбѣ; 2-о въ едно оправданіе отъ на Сърбско-то правительво; и 3-о рѣчителство за въ бѣдѣще. Сър правительво ся съгласило на тѣзи и то щѣло да ги обнародва въ очни тѣ си листѣ.

СЪРБСКЫ-ТЪ И ЧЕРНОГОРСКИ-ТЪ ИШИ ПО ВОЙНѣ-ТЪ.

Мѣстны-тъ вѣстници ги засматъ о *Фрай Прессъ*, и нѣмъ ги обнародва както ги намирамы въ тѣхъ, безъ отговори за истинность-тъ имъ.

Бѣлградъ, 22 Юній. — Генералъ Чикато отивалъ за Пиротъ, прѣвзель Ак-Паланкъ. Турци-тъ сж нападнѣхъ Зайчаръ были отбѣснати. Тука Сърби-тъ сж забрабили положеніе. Генералъ Чикато прѣвзель външны-тъ укрѣпленія Белинѣ. Сподука-та до сега е на Сърбъ-тъ странѣ.

Цетина, 22 Юній. — Черногорскы Князь е далъ заповѣдъ да ся прѣвземъ душъ съ пристѣжъ. Медунъ е едно стратегическо мѣсто по высокы-тъ хъ на Подгорицѣ.

Бѣлградъ, 22 Юній. — Нищо не сѣ тука за говоримо-то нападеніе на Нишъ Сърбскы-тъ войска. Единко-то нап отъ страна-тъ на Сърби-тъ, косто е съвършено сполучливо, е нападеніе-то ху Бабинѣ-главѣ. Турскый-тъ укрѣпанъ съ всичко щото имало въ негъ дѣлѣ въ рѣцѣ-тъ имъ. Прѣвземаіе-Ак-Паланкъ станало слѣдъ побѣдѣ-тъ Бабинѣ-главѣ. Близо до Ячуръ, Тур нападнѣхъ полковникъ-тъ Лешіянинъ, и минѣхъ рѣкъ-тъ Тимокъ до Великы вортъ за да ударятъ градъ-тъ Зайчаръ быдохъ обаче отбѣснати. На 22 минѣ подновихъ нападеніе-то си при Ве. Изворъ, който тѣ западнѣхъ съ гуле си. Тѣ нападнѣхъ и друго мѣсто при зогруци. Битка-та траѣла цѣль день. пакъ, всякы-тъ усилия на Турцы-тъ прѣминѣтъ р. Тимокъ бѣхъ суетны. Въ ва врѣме Сърби-тъ прѣминѣхъ въ Туръ земѣ при Какизинѣджи. Сърбска-та тилерія ся показа по-горни въ този сѣ отъ Турекъ-тъ, и причини голѣмъ за на непріятель-тъ. Въ Боснѣ, Генералъ Чикато усвоилъ Турскы-тъ сѣгодны полнія прѣдъ Белинѣ, и прѣвзель пѣль прѣпорцы, оружія коніе и много добѣ Турцы-тъ сж ся оттеглили въ Белинѣ, то е на пѣмѣтъ, и сега сж забиколени наши-тъ войска.

С. Петербургъ, 28 Юній. — Рускы Императоръ и Князь Горчаковъ ся завѣхъ днесъ въ С. Петербургъ.

Издава ся отъ Американско-то Егелско Общество.

Редакторъ Т. Л. Байнгтонъ.

Въ печатницѣ-тъ на Д. АРАМІАНЪ Агопіанъ-ханъ № 12.